

FÓRUM

Az én anyanyelvem és hitem

A székelyudvarhelyi Cernagyár és dolgozói az 1970-es években

▲ FORRÁS: BALÁZS FERENC

Székelyudvarhelyi magyar tagozatú középiskolából kerültem a moldvai Jászvásár műszaki egyetemére, több mint 50 évvel ezelőtt. Ez a város volt a legnépesebb a székelyföldiek szemében, hiszen a góbé nem vágott neki – tetemes román szókinccsel – sem iskolának, sem kaszárnának. Itt számíthatott a legelviselhetőbb bánásmódra, sőt még néha felnéztek is reá, mintha kékvérűbb lenne. Utcáin nyugodtan masírozhatott az „Az a szép”-re (főleg „magyar” húsvétkor), vendéglőiben élvezhette a könnyedén ledarált Csárdás-királynőt. Még én is – a student bárban, egy szál zongorán – rájuk tudtam erőltetni az Illést, Omegát, Kálmánt és Lehárt.

Nagyon vegyes társaság jött össze az évfolyamon, ami az állam nyelvének ismeretét illeti. A többség román anyanyelvű, magyarok román középiskola után, mi, akik „törögettük” a román nyelvet, végül pedig a Vietnam megsegítésére taníttatott vendégdiákok. Vallási sokszínűség is jellemezte a diákhadat: keresztény-ortodox, katolikus, protestáns, buddhista és zsidó. Mindegyik gyakorolta, suttogta a sajátját az akkori ateizmus égése alatt. A vietnamiakat nem zaklatták, faggatták sekélyes, gyér szókinccsük miatt, viszont minket – akik törögettük az állam nyelvét – gyakran „szekiroztak” és élvezték, hogy milyen nehezen „szüli meg” mondanivalóját a székely-magyar. Rosszindulatot semmi esetre sem érzékeltünk, inkább tragikomédia jellege volt. Valóban számos burleszk, aranymondás született a színimákban nem bővelkedő előadásainkból. Mindenesetre – egy darabig – holtversenyben voltunk az ázsiaiakkal, de mégis könnyedén meg lehetett különböztetni a két tábor, hisz ők sárgábbak voltak. Lassan-lassan elhúztunk mellettük, habár roppant szorgalmasak voltak. Egy-két év után már nekünk sem voltak komolyabb nyelvi gondjaink, attól függetlenül, hogy általában a

bentlakási szobáinkban csak homogén, „törögető” góbék voltunk. Az én szobatársam egy medgyesi szász fiú volt, aki egy pár szót tudott magyarul. Sokkal érettebb volt nálam. 50 év után is – egyre felerősödve – visszaemlékszem, milyen érveket hozott fel a magyar pesszimizmus, borúlátás alátámasztására. Elsőnek a himnusz szövegét (lefordította valaki neki!?) és zenéjét boncolgatta, ami a mi székely himnuszunk iker-testvére. Másodiknak, temetéseink (végső búcsúk) hangulatát idézte, mikor papjaink fokozottan próbálják megsirattatni a hozzátartozókat. Végül berukkoló regrutáink lehangoló hallgatóságából idézett: „Édesanyám” és „kicsiny falum”. Végezetül a – két világháborút elvesztett – németek vidám hangulatát domborította ki. Nem hiszem, hogy az Oktoberfest-re gondolt volna. Mindezeket most nem kommentálom, de sok igazság lehet benne. Az egyik moldvai csoporttársam (aki később egyetemi tanársegéd, majd professzor lett!) egy óvatlan pillanatban valakinek kiejtette a – számára ismeretlen – „bozgor” szót, amit a fülem egyből felfogott. „Hát tudod te, mit mondtál és mit rejt ez magában?” – kérdeztem. „Hát semmi különöst, csak magyart” – felelte. Miután elmeséltem ennek a szónak a jelentését, tartalmát, nem győzte kérni a bocsánatot. Még meg is sajnáltam szegényt. Napjaink is jó barátok maradtunk. Utolsó diákéveinkben a többségi román csoporttársainkkal is többször együtt mulattunk, kirándultunk (tanulmányi körút az országban...). Annyira összeszoktunk, hogy azt az 5-6 közismert népdalt – amit jól ismertem, szövegét bemagoltam – én dirigáltam le egy gyenge operaénekes szintjén. Azután a hangot mindig én kellett megadjam és irányítsam a kórust.

A főiskola elvégzése után – mint gyakorló, kezdő mérnök – a Duna-parti Giurgiu (Gyurgyevó) 6000-es textilgyárába kerültem, ahol anyanyelvűjítő csevegésre nem számíthattam. Ám egy napon

szakembertől érkezett Budapest-ről tapasztalatcserére a gyárhoz. Persze engem kértek fel tolmácsnak. Minden rendben zajlott, de amikor a tolmács szerep a tetőpontjára hágott, rájöttem, hogy az anyanyelvvel gondok vannak. Magyarul a szak kifejezéseket nem ismertem, nem tudtam. Honnan is tudhattam volna, hogy a „bobinare”, nem tekerceles, hanem csévélés. Nemsokára hazaségített az Isten szülővárosomba, a helyi Cernagyárba. Itt hetek alatt magyar szakkalokból mindent pótoltam. Mindegy volt, hogy románul vagy magyarul kell írjak, fogalmazzak, akár országos szakkalokban vagy előadások során a versenytársaknál, vevőinknél, szimpóziumokon. Próbáltam maximálisan meghálálni szülővárosom cégének a befogadást és a lehetőséget. Úgy érzem, sikerült is. 1989-ben ránk köszöntött a demokrácia. A kommunisták a status quo fenntartásában jeleskedtek, a vadkapitalisták belevágtak a „sem Isten, sem ember”-be, az ateisták egyházi előjárók lettek, a kivándorlási hullám egyre magasabbra hágott. Aki mert – merész volt – nekivágott, aki nem, az passzív szemlélője lett a teljes leépülésnek, vergődésnek. A sors fintora, én is tapasztalatcserére (miután már alaposan ismertem a romániai 3 cernagyárt, és a magyarországi 2 cerna- és fonóipari vállalatot) mentem az Újpesti cernagyárba, ahol megint „csődöt mondt” az anyanyelv. Hiába ismertem a magyar szakkifejezéseket, mert ők rengeteg németből, angolból átvett szóval fűszerezték. Még azért sem kérdeztem rá, mert a technológiából könnyedén következtettem. Már tipikus nyugdíjas lett belőlem, nem vágok bele új nyelv elsajátításába: „törtem én már eleget, törjön már más is!” Visszanézek, elemzek: mit, hogy kellett volna csinálni, megjátszani, eljátszani, helyezkedni? S próbálok minél hasznosabb lenni, ha hagyják és elfogadják. Maradok anyanyelvemmel, hitemmel. Tisztelettel,

Péter Zoltán ny. mérnök

Nem korlátozzák az autóbehozatalt

● Idén sem büntetik adóval vagy illetékkel azokat, akik használt, szennyező autót hoznak be külföldről.

BÁLINT ESZTER

Costel Alexe környezetvédelmi miniszter a hétfőn úgy nyilatkozott, az Orban-kormány nem készül újra kivetni a közbeszédbe „regadóként” emlegetett gépjármű-regisztrációs díjat vagy bélyegilletéket. Emlékeztetett: 2007 óta számtalan formája volt az illetéknek, a vége viszont minden alkalommal az lett, hogy az Európai Unió arra kényszerítette a romániai hatóságokat, hogy fizessék vissza a lakosság által lepengetett adót, mivel az szembe ment az EU vonatkozó irány-

elveivel. „Úgy gondolom, hogy egy ilyen intézkedést meg kell fontolni, mérlegelni kell minden irányból” – fogalmazott a miniszter. Hozzátette: a szaktárca jelen pillanatban nem is dolgozik hasonló törvénytervezeten.

Az előzmények

Mint ismeretes, 2007 óta azért próbálják a bukaresti hatóságok valamilyen szinten „büntetni” azokat, akik használt autót hoznak be Nyugatról, hogy az ország ne váljon az Európai Unió autótemetőjévé, és a sok esetben tízévesnél is öregebb autók ne szennyezzék az ország levegőjét és ne veszélyeztessék a közlekedést.

▲ KORÁBBI FELVÉTEL: GECSE NOÉMI

Globális kockázatok, amik idén fenyegetnek

Infografikán összesítették az Magyar Távirati Irodánál, hogy milyen globális kockázatokkal számolhatunk a világon idén. A gazdasági, környezeti, geopolitikai, társadalmi és technikai kategóriákra bontott

kockázati tényezőket két síkon mutatják be, egyrészt a valószínűségük, másrészt a súlyosságuk szerint. Ötös sorrendet állítottak fel, bemutatva az előző évek veszélyforrásait is, hogy legyen mihez viszonyítsunk.

Az első öt kockázati tényező valószínűség szerint					
2015	2016	2017	2018	2019	2020
regionális hatású államközi konfliktusok	nagyarányú kényszer-migráció	szélsőséges időjárás	szélsőséges időjárás	szélsőséges időjárás	szélsőséges időjárás
szélsőséges időjárás	szélsőséges időjárás	nagyarányú kényszer-migráció	természeti katasztrófák	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz
sikertelen nemzeti kormányzás	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	súlyos természeti katasztrófák	kiber-támadások	természeti katasztrófák	természeti katasztrófák
állami összeomlás vagy krízis	regionális hatású államközi konfliktusok	súlyos terrortámadások	adatosítás vagy adatlopás	adatosítás vagy adatlopás	biodiverzitás csökkenése
súlyos munkanélküliség és alul-foglalkoztatottság	súlyos természeti katasztrófák	súlyos adatosítások/ adatlopások	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	kiber-támadások	ember okozta környezeti katasztrófák

Az első öt kockázati tényező súlyosság szerint					
2015	2016	2017	2018	2019	2020
ivóvízhiány	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	tömegpusztító fegyverek	tömegpusztító fegyverek	tömegpusztító fegyverek	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz
fertőző betegségek gyors és tömeges terjedése	tömegpusztító fegyverek	szélsőséges időjárás	szélsőséges időjárás	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	tömegpusztító fegyverek
tömegpusztító fegyverek	ivóvízhiány	ivóvízhiány	természeti katasztrófák	szélsőséges időjárás	biodiverzitás csökkenése
regionális hatású államközi konfliktusok	nagyarányú kényszer-migráció	súlyos természeti katasztrófák	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	ivóvízhiány	szélsőséges időjárás
sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	súlyos energiaársokk	sikertelen alkalmazkodás a klímaváltozáshoz	ivóvízhiány	természeti katasztrófák	ivóvízhiány

■ gazdasági ■ környezeti ■ geopolitikai ■ társadalmi ■ technikai

Véleményét elküldheti:

sms-ben: **0726-720418** e-mail-ben: uzenet@szekelyhon.ro

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, szerkesztve, illetve illusztrálva közölje. A közölt levelek tartalmával nem feltétlenül értünk egyet.